

Bruksela, dnia 2.4.2020 r.
COM(2020) 143 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY
EUROPEJSKIEJ, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-
SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW**

Działania w odpowiedzi na koronawirusa

*Wykorzystanie każdego dostępnego euro w celu ratowania życia i ochrony źródeł
utrzymania*

Działania w odpowiedzi na koronawirusa

Wykorzystanie każdego dostępnego euro w celu ratowania życia i ochrony źródeł utrzymania

1. Wprowadzenie

Pandemia COVID-19 wystawia Europę na próbę, która jeszcze kilka miesięcy temu byłaby nie do pomyślenia. Kryzys ten jest przede wszystkim zagrożeniem dla zdrowia publicznego, a działania Komisji Europejskiej dotyczą **ratowania życia i ochrony źródeł utrzymania**. Dokładamy wszelkich starań, by wspierać heroiczną pracę europejskich pracowników służby zdrowia i innych pracowników pierwszej linii, którzy leczą chorych lub zapewniają funkcjonowanie podstawowych usług, a także wspierać tych, którzy musieli zawiesić działalność lub pozostać w domu, aby chronić siebie i innych przed rozprzestrzenianiem wirusa.

Rozmiar tego kryzysu i jego zasięg **wymagają bezprecedensowej reakcji pod względem skali, szybkości i solidarności**. Wsparcie pilnie potrzebne jest w wielu wymiarach: od zakupu i dostarczania sprzętu medycznego lub ochronnego po zapewnienie osobom najbardziej potrzebującym dostępu do żywności lub innych podstawowych dóbr; od upewnienia się, że obywatele mają wystarczające do życia dochody i będą mogli wrócić do pracy, po uchronienie firm przed upadkiem i zapewnienie, by nasza gospodarka była jak najszybciej gotowa na wyjście z kryzysu.

Cele te przyświecały szeroko zakrojonemu pakietowi działań Komisji. Obejmuje to zachęcanie przemysłu do zwiększania produkcji środków medycznych i tworzenia **wspólnych zapasów sprzętu ochronnego** przeznaczonego w razie potrzeby do natychmiastowej dystrybucji, a także **organizowanie wspólnych zamówień z państwami członkowskimi** w celu zagwarantowania dostaw najpilniejszych produktów. Utworzono zespół ekspertów z całej Europy, aby upewnić się, że państwa członkowskie dysponują najlepszą dostępną wiedzą fachową. Znaczne środki bezzwłocznie przekazano na badania nad metodami leczenia i szczepionkami.

Komisja podjęła również intensywne działania w celu zapewnienia, by środki z budżetu UE były łatwiej dostępne, by w pełni uelastyczyć **przepisy dotyczące pomocy państwa**, a także uruchomić po raz pierwszy w historii ogólną klauzulę korekcyjną w ramach **paktu stabilności i wzrostu**. Obok środków podejmowanych przez Europejski Bank Centralny, ta reakcja UE zapewnia państwom członkowskim bezprecedensowe zasoby fiskalne i finansowe, aby zapewnić pomoc tym, którzy jej najbardziej potrzebują.

W związku z tym w dniu 13 marca Komisja zaproponowała **inicjatywę inwestycyjną w odpowiedzi na koronawirusa (CRII)**. Wniosek w tej sprawie koncentrował się na tym, co było natychmiastowo konieczne, dostępne i możliwe do zrealizowania. Inicjatywa ta weszła w życie w rekordowym czasie i obecnie umożliwia państwom członkowskim przeznaczanie środków z funduszy polityki spójności na wspieranie systemów opieki zdrowotnej i personelu medycznego, wspieranie pracowników i ich pracodawców poprzez mechanizmy zmniejszonego wymiaru czasu pracy, a także wspieranie małych przedsiębiorstw

poprzez działania zapewniające płynność. Fundusz Solidarności UE został również rozszerzony na sytuacje nadzwyczajne związane ze zdrowiem publicznym.

Będzie to miało znaczący wpływ na sytuację w terenie. Jednak z każdym dniem musimy robić więcej. Dlatego też Komisja Europejska podejmuje dziś szereg bezprecedensowych i odważnych środków. Podstawą dzisiejszych propozycji jest proste zobowiązanie: **wykorzystamy każde dostępne euro w każdy możliwy sposób w celu ratowania życia i ochrony źródeł utrzymania.**

Aby to osiągnąć, proponujemy dziś następujące środki:

- ✓ Stworzenie **nowego unijnego instrumentu solidarności o wartości 100 mld euro, aby pomóc pracownikom w utrzymaniu dochodów**, a przedsiębiorstwom pomóc w utrzymaniu pracowników.
- ✓ Zapewnienie, by **europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne były w pełni elastyczne**, tak aby każde euro mogło zostać przeznaczone na wsparcie ochrony zdrowia oraz złagodzenie skutków gospodarczych dla pracowników i przedsiębiorstw.
- ✓ Przekazanie **każdego euro dostępnego w tegorocznym budżecie UE do instrumentu nadzwyczajnego** w celu wsparcia wysiłków na rzecz ratowania życia.

Ponadto zostaną przedstawione konkretne propozycje mające na celu zapewnienie, by osoby najbardziej potrzebujące mogły nadal otrzymywać dostawy żywności. Specjalna pomoc zostanie zaproponowana rolnikom i rybakom, którzy są siłą napędową wielu naszych społeczności lokalnych i którzy pomagają utrzymać europejski łańcuch dostaw żywności.

W czasach kryzysu nie może być miejsca dla wstrzymywania się, wahania, ani półśrodków. Prezentowany dzisiaj pakiet pokazuje, że Europa uczyni wszystko, co w jej mocy.

2. Ochrona źródeł utrzymania: utrzymanie zatrudnienia i działalności przedsiębiorstw

2.1 SURE: Ogólnounijny instrument w celu zmniejszenia ryzyka bezrobocia

Obecny kryzys bardziej dotkliwie dotyka niektóre osoby w Europie ze względu na to, czym się zajmują lub gdzie mieszkają. W ramach Unii ludzi i narodów cierpiących w wyniku tego samego kryzysu, musimy pomagać sobie nawzajem – niezależnie od tego, czy jesteśmy bogatsi czy biedniejsi, czy jesteśmy ze wschodu, zachodu, południa czy północy. Dotyczy to w szczególności łagodzenia skutków ekonomicznych.

W obliczu kryzysu o takich rozmiarach największym zagrożeniem byłaby polityka zbyt ostrożna lub zbyt sztywna. Dlatego też niezbędne są dalsze odważne kroki w celu

zapewnienia, by osoby, które boleśnie ucierpiały nie ze swojej winy, otrzymały pełne wsparcie na przezwycięzenie kryzysu.

Jest to główny punkt wyjścia dla przedstawionego dzisiaj przez Komisję Europejską wniosku w sprawie **SURE** – nowego instrumentu, który zapewni krajom potrzebującym pomoc pożyczkową w wysokości do 100 mld EUR, aby zapewnić pracownikom dochody i utrzymać zatrudnienie w przedsiębiorstwach. Instrument ten umożliwi ludziom dalsze opłacanie czynszu, rachunków i żywności, a gospodarce zapewni niezbędną stabilność.

Pożyczki będą udzielane na podstawie gwarancji udzielonych przez państwa członkowskie i będą skierowane tam, gdzie są najbardziej potrzebne. Wszystkie państwa członkowskie będą mogły skorzystać z tej możliwości, ale będzie ona miała szczególne znaczenie dla najbardziej dotkniętych kryzysem.

SURE będzie wspierać mechanizmy zmniejszonego wymiaru czasu pracy i podobne środki, aby pomóc państwom członkowskim w ochronie miejsc pracy, pracowników i osób samozatrudnionych przed ryzykiem zwolnienia i utraty dochodów. Firmy będą mogły tymczasowo zmniejszyć liczbę godzin pracy oraz skorzystać ze wsparcia dochodowego udzielanego przez państwo za nieprzepracowane godziny. Osoby samozatrudnione otrzymają dochody zastępcze w związku z obecną sytuacją kryzysową.

Podobne podejście okazało się w przeszłości skutecznym narzędziem walki z poważnymi kryzysami gospodarczymi. Miało to miejsce w szczególności podczas ostatniego kryzysu finansowego, kiedy podejście to pomogło w zapobieżeniu bardziej dotkliwym skutkom recesji oraz przyspieszeniu ożywienia gospodarczego. Takie programy były już stosowane w 18 państwach członkowskich przed wybuchem pandemii i od tego czasu zostały przedłużone. Obecnie wszystkie pozostałe państwa członkowskie wprowadziły lub wkrótce wprowadzą podobne systemy.

2.2 Pomoc dla osób najbardziej potrzebujących

Mając na uwadze, że większość państw w Europie wprowadza ograniczenie kontaktów personalnych w celu spowolnienia rozprzestrzeniania się wirusa, tym ważniejsze jest, by osoby, które są zależne od innych w zakresie zaspokajania najbardziej podstawowych potrzeb, nie zostały bez pomocy.

Dotyczy to w szczególności osób najbardziej potrzebujących w Unii, które otrzymują pomoc w zakresie żywności i innych podstawowych produktów za pośrednictwem **Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym**. Jednak wielu wolontariuszy, którzy dostarczają tę pomoc, nie może już tego robić, ponieważ często należą oni do grupy najbardziej narażonej na ryzyko w przypadku zarażenia koronawirusem. Dlatego właśnie dzisiaj Komisja proponuje państwom członkowskim zastosowanie elastyczności przy wprowadzaniu nowych metod, takich jak wykorzystanie bonów elektronicznych, a także przy zakupie sprzętu ochronnego dla osób dostarczających pomoc.

2.3 Wsparcie dla rolników i rybaków

Sektory rolnictwa i rybołówstwa są siłą napędową i ważnym czynnikiem społecznym dla wielu wspólnot w całej Unii. Odgrywają one zasadniczą rolę w dostarczaniu nam żywności i opierają się na wielowiekowej tradycji i wiedzy fachowej.

Obecny kryzys mocno uderzył w rybaków i hodowców ryb, wywierając znaczny negatywny wpływ na łańcuchy dostaw żywności oraz gospodarki lokalne, które sektor ten wspiera.

Komisja przedstawia dziś wnioski ustawodawcze mające na celu wprowadzenie **nadzwyczajnych środków elastyczności w Europejskim Funduszu Morskim i Rybackim**. Umożliwiłyby to państwom członkowskim zapewnienie wsparcia dla rybaków w związku z tymczasowym zaprzestaniem działalności połowowej, zapewnienie wsparcia dla hodowców z sektora akwakultury w związku z tymczasowym zawieszeniem lub ograniczeniem produkcji, a także zapewnienie wsparcia dla organizacji producentów w związku z czasowym składowaniem produktów rybołówstwa i akwakultury.

W podobny sposób rolnicy europejscy muszą być wspierani w ramach tego kryzysu, aby zapewnić ochronę ich środków do życia oraz utrzymać podaż żywności.

W związku z tym Komisja proponuje wkrótce szereg konkretnych środków w celu zapewnienia rolnikom i innym beneficjentom wsparcia, którego potrzebują w ramach wspólnej polityki rolnej. M.in. **rolnicy będą mieli więcej czasu na wprowadzenie swoich wniosków o wsparcie**, a urzędy więcej czasu na ich przetworzenie. Aby **zwiększyć przepływy pieniężne dla rolników**, Komisja proponuje zwiększenie zaliczek na płatności bezpośrednie oraz płatności na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Będzie również dążyć do zapewnienia dodatkowej **elastyczności w zakresie kontroli na miejscu**, aby zminimalizować potrzebę fizycznego kontaktu i zmniejszyć obciążenia administracyjne.

3. Ochrona gospodarek i obywateli: jak najszybsze udostępnienie każdego euro z funduszy polityki spójności

Komisja wywiązuje się dzisiaj ze złożonej obietnicy jak najszybszego wykorzystania każdego dostępnego euro. W związku z tym wszystkie niewykorzystane środki z trzech funduszy polityki spójności – Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności – mogą zostać uruchomione w celu przeciwdziałania skutkom kryzysu w zakresie zdrowia publicznego.

Aby tak się stało, Komisja proponuje **maksymalną elastyczność** w przenoszeniu środków między funduszami, a także między kategoriami regionów. W celu zagwarantowania pełnego wykorzystania dostępnych środków, w drodze wyjątku **zostanie zawieszony wymóg współfinansowania krajowego** w przypadku wszystkich funduszy polityki spójności. Jest to bezprecedensowy krok, który odzwierciedla obecną potrzebę wykorzystania przez państwa członkowskie wszystkich dostępnych środków w celu wspierania swoich obywateli.

Ponadto Komisja nie przewiduje **żadnych ograniczeń w odniesieniu do podziału wydatków na poszczególne cele polityki**, inaczej mówiąc w odniesieniu do wymogów koncentracji tematycznej. Zapewni to możliwość przekierowania środków finansowych tam, gdzie są one najpilniej potrzebne.

Aby zapewnić pewność prawa i **zmniejszyć obciążenia administracyjne**, proponuje się szereg innych uproszczeń. Obejmują one brak wymogu wprowadzenia zmian do umów partnerstwa, odroczenie terminów składania sprawozdań rocznych, a także dopuszczenie ograniczonej elastyczności finansowej w momencie zamknięcia programów. Ma to zastosowanie do wszystkich funduszy polityki spójności.

Dzięki tym wnioskom państwa członkowskie będą mogły natychmiast przeznaczyć wszystkie dostępne środki na wsparcie sektora opieki zdrowotnej we wszystkich regionach Europy, a także wspierać mechanizmy zmniejszonego wymiaru czasu pracy oraz zapewniać wsparcie dla MŚP na utrzymanie płynności finansowej.

4. Ochrona życia: udostępnienie wszystkich możliwych środków na instrument nadzwyczajny w celu wsparcia sektora opieki zdrowotnej

Unia Europejska nigdy w swojej historii nie zmagala się z kryzysem zdrowotnym na taką skalę i o takiej szybkości rozprzestrzeniania się. W związku z tym priorytetem jest ratowanie życia i zaspokojenie potrzeb naszych systemów opieki zdrowotnej oraz personelu medycznego, który dokonuje rzeczy niemożliwych każdego dnia w całej Unii.

Komisja dokłada wszelkich starań, aby zapewnić zaopatrzenie w środki ochrony i aparaturę wspomagającą oddychanie. Pomimo znacznych wysiłków produkcyjnych przemysłu państwa członkowskie nadal borykają się z poważnym niedoborem tych środków na niektórych obszarach. Nie dysponują one również wystarczającymi placówkami leczenia pacjentów, zatem korzystna byłaby możliwość przenoszenia pacjentów na obszary, na których istnieje więcej zasobów, a także wysyłania personelu medycznego do miejsc najbardziej dotkniętych kryzysem. Konieczne będzie również wsparcie w zakresie masowego przeprowadzania testów, badań medycznych, wprowadzania nowych metod leczenia oraz produkcji, zakupu i dystrybucji szczepionek w całej UE.

UE proponuje dziś **wykorzystanie wszystkich dostępnych środków z budżetu UE na ten rok, aby pomóc w zaspokojeniu potrzeb europejskich systemów opieki zdrowotnej.**

Prawie wszystkie te środki, tj. 2,7 mld EUR, zostaną włączone do instrumentu na rzecz wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych, a pozostałe 300 mln EUR zostanie przeznaczone na RescEU w celu wspierania tworzenia wspólnych zapasów sprzętu.

Wniosek umożliwi **elastyczne, szybkie i bezpośrednie wsparcie w ramach dwóch ogólnych priorytetów**. Pierwszy z nich dotyczy reakcji na kryzys w zakresie zdrowia publicznego oraz zapewnienia niezbędnego sprzętu medycznego i środków ochrony – od respiratorów po środki ochrony osobistej. Mogłoby to również obejmować zapewnienie pomocy medycznej osobom znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji, w tym w obozach dla uchodźców. Drugi obszar działań skupiałby się na zwiększeniu wysiłków w zakresie przeprowadzania testów i leczenia. Aby zaoszczędzić czas i pieniądze, wniosek umożliwi również Komisji bezpośrednie udzielanie zamówień w imieniu państw członkowskich.

Inicjatywa ta jest **wspólnym europejskim wysiłkiem na rzecz ratowania życia i wzajemnego wsparcia**. W tym duchu solidarności powinna ona być otwarta dla wszystkich tych, którzy chcą wnieść swój wkład, uzupełniając fundusz. Wkład ten mógłby pochodzić od państw członkowskich, sektora prywatnego, organizacji pozarządowych, społeczeństwa obywatelskiego, obywateli lub wszelkich innych zainteresowanych stron.

5. Co dalej? Postawmy Europę na nogi i bądźmy silną wspólnotą

Prezentowany dziś pakiet wniosków ma na celu przede wszystkim wsparcie obywateli. Ma wyposażyć pracowników pierwszej linii w potrzebny sprzęt i wesprzeć wolontariuszy pomagających osobom znajdującym się w trudnej sytuacji. Ma ułatwić życie pracownikom obawiającym się o swoją pracę, pracodawcom niepokojącym się o swoich pracowników, małym przedsiębiorcom martwiącym się o swoją przyszłość i osobom pracującym na własny rachunek obawiającym się o swoje dochody.

Musimy teraz pilnie przełożyć te wnioski na prawo, a prawo zacząć w rekordowym czasie wprowadzać w życie. Komisja będzie w najbliższych tygodniach ściśle współpracować ze współustawodawcami, aby wnioski ustawodawcze mogły zacząć przynosić wyniki tam, gdzie są najbardziej potrzebne.

Komisja już teraz wspiera państwa członkowskie w jak najszybszym przekazywaniu środków dla osób potrzebujących. Utworzyła grupę zadaniową CRII służącą za pojedynczy punkt kontaktowy w kwestiach praktycznych i prawnych. Do dyspozycji państw członkowskich są zespoły krajowe, które służą doradztwem w zakresie przekierowania niewykorzystanych środków z funduszy strukturalnych.

Ten pakiet to najnowsza transza nieustających ogromnych wysiłków na rzecz ochrony życia i źródeł utrzymania. Pomoże on jak najlepiej wykorzystać tegoroczny budżet UE. Obecny siedmioletni budżet UE kończy się jednak w tym roku, a nowy nie został uzgodniony. Dzieje się to w momencie, gdy UE musi doprecyzować plan naprawczy umożliwiający rozruszanie gospodarki i powrót obywateli do pracy, jak tylko będzie to bezpieczne. Plan ten pomoże nam również zwiększyć odporność na inne wyzwania, przed którymi nadal stoimy.

Tylko **silny i elastyczny, długofalowy budżet UE** może sprawić, że stanie się to szybko. Nadszedł czas, abyśmy zapewnili UE budżet, który pomoże jej stanąć na nogi i pozwolić nam być silną wspólnotą. Wszelkie dyskusje na temat następnego budżetu należy obecnie postrzegać w kontekście budżetu jako siły napędowej ożywienia gospodarczego w Europie.

Wnioski te pokazują prawdziwą wartość bycia częścią Unii, w której ci, którzy akurat mogą sobie na to pozwolić, wspierają tych, którzy potrzebują nieco wsparcia. Obecnie walcząca z kryzysem, a potem wchodząca na ścieżkę ożywienia gospodarczego Europa będzie potrzebować tego ducha solidarności, jak również ogromnych i pilnych inwestycji, aby gospodarka mogła stanąć na nogi, a ludzie wrócić do pracy. Jednocześnie UE będzie nadal przykładem odpowiedzialności, solidarności i przywództwa na arenie międzynarodowej.

Pakiet w skrócie

- ✓ Komisja proponuje utworzenie nowego unijnego instrumentu solidarności **SURE** mającego pomóc pracownikom w utrzymaniu dochodów, a przedsiębiorstwom w utrzymaniu pracowników. SURE zapewni pomoc finansową w wysokości do 100 mld EUR w formie pożyczek unijnych i będzie **ogólnounijnym systemem ograniczania ryzyka bezrobocia**.
- ✓ Komisja proponuje dostosowanie Europejskiego Funduszu **Pomocy Najbardziej Potrzebującym** w celu zagwarantowania kontynuacji dostaw żywności tam, gdzie są potrzebne, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa osób dostarczających i przyjmujących żywność.
- ✓ Komisja proponuje specjalne środki na rzecz **wsparcia europejskich rybaków i rolników**, którzy odgrywają zasadniczą rolę w utrzymywaniu dostaw żywności i zaopatrywaniu naszych lokalnych społeczności.
- ✓ Komisja proponuje umożliwienie wykorzystania **każdego dostępnego euro z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych** na potrzeby reagowania na koronawirusa. W skrócie oznacza to maksymalną elastyczność: brak ograniczeń w przesunięciach między funduszami lub regionami, brak ograniczeń wydatków na cele polityki, brak wymogów dotyczących współfinansowania.
- ✓ Komisja proponuje przesunięcie **każdego dostępnego euro z tegorocznego budżetu UE na ratowanie życia** dzięki nowemu unijnemu instrumentowi solidarnościowemu. W ten sposób 3 mld EUR zostanie przekazane na wspieranie państw członkowskich w zarządzaniu kryzysem w zakresie zdrowia publicznego.